

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Саєнко Олександр Сергійович, 1994 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2018 році медичний інститут Сумського державного університету за спеціальністю «Лікувальна справа», працює викладачем стажистом кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією Сумського державного університету, виконав акредитовану освітньо-наукову програму 222 «Медицина».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Сумського державного університету, м. Суми від «15» травня 2025 року № 0481-I, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради

Лободи Андрія Миколайовича, доктора медичних наук, професора, директора Навчально-наукового медичного інституту Сумського державного університету.

Рецензентів –

Мелеховець Оксани Костянтинівни, кандидата медичних наук, професора, професора кафедри внутрішньої та сімейної медицини Навчально-наукового медичного інституту Сумського державного університету.

Васильєвої Олени Геннадіївни, кандидата медичних наук, доцента, асистента кафедри педіатрії Навчально-наукового медичного інституту Сумського державного університету.

Офіційних опонентів –

Рябоконт Олени Вячеславівни, доктора медичних наук, професора, завідувачки кафедри інфекційних хвороб Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Юрко Катерини Володимирівни, доктора медичних наук, професора, завідувачки кафедри інфекційних хвороб, дитячих інфекційних хвороб та фтизіатрії Харківського національного медичного університету.

На засіданні «7» липня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» Саєнко Олександр Сергійовичу на підставі публічного захисту дисертації «Зв'язок сироваткового церулоплазміну з перебігом коронавірусної інфекції, удосконалення діагностики та прогнозування перебігу Long COVID» за спеціальністю 222 «Медицина».

Дисертацію виконано у Сумському державному університеті Міністерства освіти і науки України, місто Суми.

Науковий керівник Чемич Микола Дмитрович, доктор медичних наук,

професор, завідувач кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією Навчально-наукового медичного інституту Сумського державного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, та виконує конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 22 «Охорона здоров'я». Дисертація оформлена згідно з вимогами, встановленими Міністерством Освіти і Науки України. Максимальний та мінімальний обсяг основного тексту дисертації відповідає освітньо-науковій програмі закладу відповідно до специфіки галузі знань 22 «Охорона здоров'я» та спеціальності 222 «Медицина». Вимоги пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) дотримано.

Здобувач має 11 наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 статей – 3 у фахових наукових журналах, 1 статтю опубліковано у виданні, що обліковується наукометричною базою Scopus, 1 стаття у періодичних виданнях інших держав, 6 тез доповідей – у матеріалах конференцій відповідно до Вимог пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) дотримано:

1. Saienko, O., & Chemych, M. (2024). Changes in indicators of endogenous intoxication, nonspecific reactivity, and inflammation caused by SARS-CoV-2. *Eastern Ukrainian Medical Journal*, 12(2), 422-430. [https://doi.org/10.21272/eumj.2024;12\(2\):422-430](https://doi.org/10.21272/eumj.2024;12(2):422-430). Стаття у науковому виданні, проіндексованому у базі даних Scopus.

2. Saienko O. S., & Chemych, M. D. (2024). Clinical and epidemiological features of the course of coronavirus infection depending on the period of illness. *Infectious Diseases – Infektsiyni Khvory, (3)*, 28–34. <https://doi.org/10.11603/1681-2727.2024.3.14874>. Стаття у науковому фаховому виданні України категорії «Б».

3. Saienko O. S., & Chemych M. D. (2024). Serum ceruloplasmin as a prognostic indicator of Long COVID. *Bulletin of problems in biology and medicine*, 1(3), 173-179. <https://doi.org/10.29254/2077-4214-2024-3-174-173-179>. Стаття у науковому фаховому виданні України категорії «Б».

4. Svitailo, V. S., Chemych, M. D., & Saienko, O. S. (2023). Long COVID and associated injuries of the cardiovascular and nervous systems. *Infectious Diseases – Infektsiyni Khvory, (4)*, 49–54. <https://doi.org/10.11603/1681-2727.2022.4.13701>. Стаття у науковому фаховому виданні України категорії «Б».

5. Saienko, O., Chemych, M., & Svitailo, V. (2023). Long COVID, neurological and cardiovascular disorders. *Journal of Education, Health and Sport*, 13(3), 381–393. <https://doi.org/10.12775/JEHS.2023.13.03.048>. Стаття у періодичних виданнях інших держав (Польща).

6. Saienko, O., & Chemych, M. (2024). Frequency of concomitant pathology and complications in patients with COVID-19 and diabetes mellitus. In *Global Trends*

and Direction of Scientific Research Development (pp. 138–140). International Scientific Unity. https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2024/07/Global_trends_and_direction_of_scientific_research_development_July_31_August_2_2024_Hamburg_Germany.pdf.

7. Саєнко, О. С., & Чемич, М. Д. (2024). Тривалість госпіталізації пацієнтів з COVID-19 у залежності від супутньої патології. У Глобальні інфекційні виклики сьогодення (с. 46–47). ДЕЛЬТА.

8. Обзор, Т., & Саєнко, О. (2024). Вплив супутньої патології на тривалість госпіталізації пацієнтів з COVID-19. У Biomedical perspectives IV (с. 76). Сумський державний університет.

9. Ivakhnenko, D., Saienko, O., & Chemych, M. (2024). MIS-C is associated with SARS-CoV-2. In Questions regarding the problems of higher education (pp. 207–210). European Conference. <https://eu-conf.com/en/events/questions-regarding-the-problems-of-higher-education>.

10. Kaldiaieva, M., Saienko, O., & Chemych, M. (2023). Clinical features of the course of coronavirus infection in Ukraine. In Innovative approaches to solving scientific problems (pp. 163–164). International Science Group. <https://doi.org/10.46299/ISG.2023.1.19>.

11. Ivakhnenko, D., Tkach, Y., Saienko, O., & Chemych, M. (2021). Comparison of mortality caused by SARS-CoV-2 in two European countries. In Perspectives of development of science and practice (pp. 245–247). International Science Group. <https://doi.org/10.46299/ISG.2021.II.XIII>.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти, та висловили зауваження:

Лобода Андрій Миколайович - голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор медичних наук, професор, директор Навчально-наукового медичного інституту Сумського державного університету.

Відзначив, що дисертаційна робота Саєнка Олександра Сергійовича на тему «Зв'язок сироваткового церулоплазміну з перебігом коронавірусної інфекції, удосконалення діагностики та прогнозування перебігу Long COVID» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке вирішує важливе наукове завдання й присвячене актуальній проблемі сучасної медицини. Робота виконана на високому науковому й методичному рівні. Після завершення COVID-19 значна частина пацієнтів стикається з розвитком тривалих симптомів, відомих як Long COVID. Це патологічний стан, що характеризується порушенням функцій різних органів і систем, серед яких переважають ознаки ураження нервової системи. Такий перебіг суттєво знижує якість життя, створює ризик втрати працездатності та посилює навантаження на систему охорони здоров'я. Враховуючи те, що механізми розвитку Long COVID, його прогностичні маркери та підходи до моніторингу залишаються недостатньо з'ясованими, проведення дослідження є вкрай важливим і своєчасним. Представлена дисертаційна робота відповідає чинним вимогам, наукові висновки логічно впливають із отриманих результатів і повністю узгоджуються з поставленими метою та завданнями.

Результати виконаного дослідження повною мірою висвітлені у наукових

публікаціях здобувача у достатньому обсязі - 11 публікацій (де 5 статей та 6 тез доповідей), що повністю відповідає діючим вимогам. Під час перевірки дисертації та наукових публікацій здобувача ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації не виявлено. Дисертаційна робота Саєнка Олександра Сергійовича за всіма показниками повністю відповідає вимогам чинної Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40, а дисертант, з урахуванням виконання у повному обсязі освітньої складової освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Мелеховець Оксана Костянтинівна – кандидат медичних наук, професор, професор кафедри внутрішньої та сімейної медицини Навчально-наукового медичного інституту Сумського державного університету.

Пандемія COVID-19 стала серйозним викликом для глобальної системи охорони здоров'я, зумовивши перегляд усталених підходів до діагностики, лікування та спостереження за інфекційними хворобами. Після гострої фази інфекції у великої частини пацієнтів (кожного 2–3 після COVID-19) спостерігаються ознаки Long COVID. Церулоплазмін, як мультифункціональний білок з вираженими антиоксидантними, імуномодулювальними та захисними властивостями, розглядається як перспективний маркер тяжкості інфекційного процесу та його довготривалих наслідків. Дослідження взаємозв'язку між рівнем цього білка та перебігом Long COVID відкриває нові перспективи для персоналізованого підходу у веденні таких пацієнтів. У зв'язку з цим дисертаційна робота має високу наукову та практичну значущість, оскільки спрямована на вирішення одного з актуальних завдань сучасної медицини – удосконалення методів діагностики та прогнозування затяжного перебігу COVID-19 через оцінку рівня церулоплазміну у сироватці крові. Отримані результати мають потенціал сприяти підвищенню ефективності медичної допомоги та покращенню якості життя пацієнтів.

У своїй роботі дисертант суттєво доповнив і поглибив наукові знання про клінічні особливості перебігу COVID-19 та Long COVID шляхом всебічного аналізу симптоматики, лабораторних показників і комплексних індикаторів у різні фази захворювання. Вперше було обґрунтовано можливість виявлення тяжкого перебігу COVID-19 ще на догоспітальному етапі завдяки розрахунку авторського інтегрального індексу тяжкості COVID-19. Для його розрахунку розроблено чат-бот у Телеграм та вебсайт. Новим науковим результатом є встановлення підвищеного рівня сироваткового церулоплазміну у пацієнтів із Long COVID, а також виявлення сильної кореляції між цим показником і тривалістю постковідного періоду. Також були визначені інтегративні показники ендогенної інтоксикації, запального процесу та неспецифічної реактивності, розраховані при COVID-19 та Long COVID, що дозволило глибше

охарактеризувати патофізіологічні зміни, притаманні різним періодам захворювання та спрогнозувати тривалість недуги. Доведено, що концентрація церулоплазміну може слугувати прогностичним маркером збереження симптомів Long COVID.

Дисертаційне дослідження справляє позитивне враження завдяки актуальності обраної теми та міждисциплінарному підходу до аналізу й систематизації матеріалу. У процесі рецензування були виявлені окремі граматичні, орфографічні та стилістичні неточності, які не є принциповими й не впливають на загальну високу оцінку роботи. Наукова праця Сасенка Олександра Сергійовича є самостійним, завершеним дослідженням, що вирізняється науковою новизною та практичною цінністю. Дисертаційна робота повною мірою відповідає вимогам чинної Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40, а дисертант у повному обсязі заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Васильєва Олена Геннадіївна – кандидат медичних наук, доцент, асистент кафедри педіатрії Навчально-наукового медичного інституту Сумського державного університету.

Пандемія COVID-19 постала перед системою охорони здоров'я безпрецедентні виклики, що зумовило перегляд усталених клінічних практик. Особливу увагу привертає Long COVID - стан із широким спектром хронічних симптомів, які зберігаються після гострої фази. Поліморфність клінічних симптомів, серед яких переважають неврологічні, ускладнює ранню діагностику й прогнозування. У цьому контексті важливим стає пошук нових маркерів, здатних відображати тяжкість та тривалість постковідного синдрому. Одним із таких маркерів є церулоплазмін, який є каталізатором окисно-відновних реакцій, бере участь у контролі окислення ліпідів мембран, поглинанні вільних радикалів та виявляє прооксидантні властивості. Його потенціал як біомаркера тяжкого перебігу COVID-19 та довготривалих наслідків стає предметом активного вивчення.

Таким чином, дисертаційна робота є актуальною, оскільки спрямована на вирішення важливого медико-соціального завдання – удосконалення методів діагностики та прогнозування Long COVID, шляхом оцінки рівня сироваткового церулоплазміну. Отримані результати мають прикладне значення для персоналізованого підходу до ведення пацієнтів. Уперше доведено можливість раннього визначення тяжкого перебігу COVID-19 ще на догоспітальному етапі за допомогою розробленого індексу, який враховує сатурацію, частоту дихання, температуру, тривалість лихоманки та частоту серцевих скорочень. Крім того, вперше встановлено, що рівень церулоплазміну достовірно підвищується при Long COVID і має сильний кореляційний зв'язок із тривалістю постковідного періоду та інтегративними показниками запалення, інтоксикації і реактивності,

що дозволяє розглядати його як прогностичний маркер затяжного перебігу.

Проведене дослідження вирізняється високим рівнем наукового та методичного опрацювання. Автор продемонстрував глибоке знання фахової літератури, чітко окреслив мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження. У роботі застосовано сучасні клінічні методи, які повністю відповідають поставленим цілям. Отримані результати були належним чином статистично опрацьовані й докладно представлені в основних розділах дисертації, що забезпечило їх всебічне та глибоке висвітлення. Висновки і практичні рекомендації узгоджуються з метою дослідження та достовірно відображають його основні результати й наукові положення. Результати проведеного дослідження повністю відображені в наукових публікаціях здобувача у відповідному обсязі — 11 робіт, серед яких 5 статей та 6 тез доповідей, що повністю відповідає чинним вимогам. Під час вивчення дисертаційної роботи були виявлені окремі технічні, орфографічні й стилістичні помилки, які не є суттєвими та не впливають на загальне позитивне сприйняття роботи. Наукова, теоретична та прикладна цінність дослідження є очевидною та добре аргументованою. Дисертаційна робота повною мірою відповідає вимогам чинної Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40. Автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я», за спеціальністю 222 «Медицина».

Рябоконт Олена Вячеславівна - опонент, доктор медичних наук, професор, завідувачка кафедри інфекційних хвороб Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Дисертаційна робота Саєнка Олександра Сергійовича присвячена актуальній тематиці сучасної інфектології, а саме коронавірусній хворобі та Long-COVID. Пандемія COVID-19, що охопила весь світ, наразі перебуває під відносним контролем, але навіть за наявності вакцин та противірусних засобів характеризуються збереженням не лише певного рівня захворюваності, але й розвитком тяжкого перебігу у частини пацієнтів. Тому на сьогодні важливим напрямом досліджень є розробка прогностичних моделей, які б на догоспітальному етапі дозволили оцінити ризик розвитку тяжкого перебігу COVID-19. На сьогодні значною проблемою є формування Long-COVID майже у половини реконвалесцентів після гострої фази нової коронавірусної хвороби. Як доведено в ряді досліджень, симптоматика Long COVID є вельми різноманітною, та може зберігатися від декількох тижнів до місяців та років. Серед найбільш значущих симптомів Long COVID є ознаки ураження нервової системи, такі як втома, порушення сну, депресія, тривога, головний біль та когнітивні порушення, що суттєво знижує якість життя. Тому на сьогодні існує потреба в удосконаленні ефективності ранньої діагностики та прогнозуванні розвитку Long-COVID. Отже, тема дисертаційної роботи Саєнка О. С.

присвячена саме вирішенню цих питань, тому є актуальною та своєчасною.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій у роботі підтверджуються комплексним підходом до вирішення поставлених завдань, достатньою кількістю обстежених пацієнтів, залучених у дослідження, сучасною статистичною обробкою отриманих результатів, що переконливо доводить їх достовірність та дозволило повністю виконати поставлені завдання, які сформульовано відповідно до мети. Завдяки комплексному підходу до вирішення поставленої у роботі мети, автором повністю розкрито сутність проблеми, що вивчалась, а також обґрунтовано практичні рекомендації. Дизайн дослідження відповідає принципам доказової медицини. Принципових зауважень до виконаної дисертаційної роботи немає. У дисертаційній роботі зустрічаються поодинокі стилістичні та технічні помилки. Зауваження не є принциповими та не знижують науково-практичної цінності дисертаційної роботи і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи. Дисертаційна робота Саєнка Олександра Сергійовича є завершеним самостійно виконаним науковим дослідженням, яке за актуальністю теми, обсягом, методичним рівнем досліджень, теоретичною і практичною цінністю, науковою новизною результатів, об'єктивністю і обґрунтованістю висновків і практичних рекомендацій, повнотою викладення отриманих даних в опублікованих роботах відповідає вимогам чинної Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Юрко Катерина Володимирівна – опонент, доктор медичних наук, професор, завідувачка кафедри інфекційних хвороб, дитячих інфекційних хвороб та фтизіатрії Харківського національного медичного університету.

Проведення досліджень щодо удосконалення ранньої діагностики та прогнозування розвитку неврологічних змін у хворих з Long COVID, враховуючи рівень церулоплазміну у сироватці крові, показники ендогенної інтоксикації, неспецифічної реактивності, активності запалення на різних етапах після підтвердження COVID-19 має високе наукове та практичне значення та обґрунтовує актуальність теми дисертаційної роботи.

Дисертант самостійно здійснив аналіз наукової літератури та патентних джерел за тематикою дослідження, визначив актуальні напрямки, чітко сформулював мету та завдання роботи. Ним були розроблені критерії залучення та вилучення пацієнтів, відповідно до яких проведено відбір та сформовано електронну базу даних за результатами обстеження. Автор особисто виконав статистичну обробку отриманих результатів, провів їх аналіз та узагальнення. Результати дослідження оприлюднені у наукових публікаціях, загальна кількість яких становить 11 (5 статей та 6 тез доповідей), що повністю відображають зміст роботи та відповідають чинним вимогам до апробації матеріалів дисертації.

Важливим практичним внеском є впровадження результатів дослідження в освітній процес провідних медичних університетів (Сумського державного університету, Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського, Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, Харківського національного медичного університету) та у діяльність університетських клінік і обласних інфекційних лікарень Сумської, Запорізької та Харківської областей. Це підтверджує не лише наукову, а й прикладну цінність дослідження, яке сприяє удосконаленню діагностики Long COVID і становить вагомий внесок у розвиток сучасної клінічної медицини. Робота вирізняється високим методологічним рівнем, добре структурована, написана фаховою медичною мовою. Принципових зауважень до її змісту та оформлення немає. У процесі рецензування виявлено окремі технічні недоліки, стилістичні й граматичні помилки, які мають незначний характер і не впливають на наукову цінність дослідження.

Дисертаційна робота вдало ілюстрована, без надмірного перевантаження цифровими даними при поданні статистичного аналізу. Зміст тексту дисертації та опублікованих наукових праць Саєнка Олександра Сергійовича свідчить про те, що дослідження є завершеним, оригінальним і актуальним, має значну наукову новизну та практичну цінність. Робота виконана на високому науковому та методологічному рівні й повністю відповідає вимогам чинної Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» та наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40, а її автор – Саєнко Олександр Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 222 «Медицина» з галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Саєнко Олександр Сергійовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Відеозапис трансляції захисту дисертації подається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Андрій ЛОБОДА